

Iturria: *Uskal Noelen Lilia Hounturik Jesusen Inkarnaziaren ouhouretan eta orai harzara Uskaldun batek ahair zaharrekin arra moulda erazirik*, Charles Bordes. 1897.

Klasikoen Gordailuan:
<http://klasikoak.armiarma.com/idazlanak/B/BordesNoelen.htm>

ÜSKAL NOELEN LILIA

Charles Bordes

Klasikoen Gordailuak egindako lanak oro dominio publikokoak dira, eta, Jabego Intelektualaren Legearen arabera jatorrizko idazlanak bestelako eskubiderik ez baleuka, nahi bezala erreproduzi daitezke.

ÜSKAL NOELEN LILIA
huntürik Jesüsen Inkarnaziariaren uhuretan

Eta orai harzara Üskaldün batek ahaire zaharrekin arra mulda erazirik

SALZEN DA PARISEN.
Bakhoitza: hamar sos.
Hamarrak: hirur libera.

1897

IRAKURZALER

Diala ehün eta hamabost urthe inprimatü zütien, lehentze eta berhez, hamabi Noel; geroztik, dakigülarik, arramuldatürük izan dira berritan, hüts berekin, ezpazien ere haboro. Noel haietan baziren zunbait arrimü gabe, beste batzü aldiz, ezinago gaixki muldatiak, bertsiak batian lüzegi, bestian llabürregi.

Orai argitara emaiten dütügü hamabi Noel, ahaire ederrenak dütienetarik. Hartü tügü, pharte handiena *Noelen lilian*; bat *Othoitze eta Kantika espiritüalak* den librian; bestiak, azkenik ziberutarrez inprimatü kantiketan. Nula, erran bezala, hüts hanitx beitzien, berheziki Noelen Lili-koek, ahalaz untsa xüxentü tügü, zunbait ere kasik osoki arra berritü. Lan aski idorra eta gaitza izan zaio, inprima erazliari besteren obren xüxentzia; eta zunbat nahi artha eman dian lan horri, ezta nahi-bezala bürütan joan, ezinbestian, eta denbora eskazez. Halere esparantxa dü, diren bezala hun hartüko dütiela Noel horik Ziberoan.

Daigün urthian, Jinkoak lagüntzen gütiaririk, emanen dütügü kartilla berhezi batetan bilhatü ahal izan diren Noelak oro bere ahairekin, laphurtarrak ziberutarrak bezala.

ANJELÜSAK ÜSKARAZ

Zelütik jinik aingüriak,
Mariari anontzatzen
Amatako Jinko Semiak
Hura diala haitatzen.

Hao naizüla bethi neskato
Zelüko Jaon handiaren;
Haren erran saintiak oro
Nitan betherik biraien.

Berhala sabel sakratian
Mariak dü haor ernatzen;
Bethikoa zaikü lürrian
Gü gatik gizun egiten.

Zuri bihotzez giaodetzü,
Zelü lürren erregiña;
Zelütik ükhen izagüzü
Hara heltzeko dohaña.

NOELAK

BIRJINA GAZTETTO BAT ZEGOEN

Birjina gaztetto bat zegoen
 Kreazale Jaonaren othoitzan,
 Nuiz et'aingürü bat lehiatü
     Beitzen zelütik jaitxi
     Mintatzera haren.

Aingüria sartzen, diolarik:
 «Agur, graziaz zira betherik,
 Jaona da zurekin, benedikatü
     Zira eta haitatü
     Emazten gañetik».

Maria ordian dülüratü,
 Eta bere beithan gogaratü
 Zeren zian uste gabe ebtzüten
     Hura agur erraiten.
     Hanbat zen lotsatü.

«Etzitela, ez, lotsa, Maria;
 Jinkoatan bathü'zü grazia:
 Zük düzü sabelian ernatüren,
     Eta haor bat sorthüren
     Jesüs datiana».

Harek, dülüratüririk, harzara:
 «Bena nula izan daite hola,
 Eztüdanaz gizunik ezagützen,
     Ez eta ezagütüren
     Batere seküla?».

«Ezpiritü saintiak huntia
 Izanen düzü hori, Maria».
 Zü zirateke, ber ordian, ama
     Bai et'ere birjina,
     Mündian bakhoitza.

Mariak arrapostü ordian:
 «Hao naizü Jinkoren zerbütüxian,
 Zük errana nitan biz konplitü».
 Jaona aragitü
 Haren sabelian.

O Jinkoaren ama saintia,
 Bekhatügilen ürgaitzarria,
 Zük gitzatzü lagünt, bai Jinkoaren,
 Baita berthütiaren
 Bihotzez maithatzen.

KANTA ZAGÜN GÜZIEK

Khanta zagün güziek
 Ahalik gorena,
 Laida'zagün Maria,
 Jinkoaren ama.
 Jakin zian zelütik
 Zer zen agitüren,
 Birjina zegoelarik
 Zela amatüren.

Gure salbamentiaz
 Errazü Maria
 Nurk ekharri zereizün
 Zelütik berria?
 Gabriel aingüriak,
 Etxian sarthürrik,
 Jinkoari zelian
 Gü ürrikaltürrik.

Zer aita eternalak
 Dereizü mezütü?
 Gabriel aingüria
 Nula zen mintzatü?
 Salututzen zütügü
 Birjina Maria
 Grazia da zurekin
 Eta Jaon handia.

Zer eretzetan zinen
 Hitz horik entzütian,
 Gabriel aingüriak
 Zgur zeizünian?
 Galilean nindagon,
 Herri ederrian,
 Nihaor etxen berbera
 Ari othoitizan.

Gabriel aingüriak
 Zü salütatürik
 Ekharri zereizüna
 Deus beste berririk?
 Erran dereit: zük düzü
 Zük kontzebitüren,
 Zük düzü semetako
 Jinko bat ükhenen.

Maria, othe zinen
 Zure beithan laztü
 Gisa horrez zenian
 Gabriel mintzatü?
 Bai düüratü nintzan
 Egiaz ordian,
 Nahi benintzan bizi
 Birjinitatian.

Aingüriak zer erran
 Zereizün Maria,
 Ikhusirik zinela
 Zü laztü güzia?
 Ezpiritü saintia
 Zütan da jaitxiren,
 Goikoaren indarrak
 Zütü estaliren.

Maria, aingüria
 Zünian sinhetsi?
 Eta nula zenerion
 Hari ihardetsi?
 Zelietako Jaona
 Biz bethi laidatü,
 Harek nahi diana
 Nitán biz konplitü.

HOTS AINGÜRIEKIN

Hots aingüriekin,
 Arkanjeliekin,
 Gaor khantatzera
 Gur'erregiaren
 Jinko semiaren
 Adoratzera.

Ez izotzegatik,
 Ez ülhünpegatik,
 Egon herabez.
 Har fedia gida,
 Jinkoatan fida,
 Goatzan lasterrez.

Badoatz'artzañak,
 Arhinik belhañak,
 Lehen bai lehen,
 Ikhus diroienez
 Eia sorthü denez
 Jesüs Betlemen.

Goatzan gü ere,
 Bihotzez berere,
 Heipe hartara,
 Jesüs maitiaren
 Gure bermiaren
 Adoratzera.

Jesüs barrükian,
 Astoa khantian,
 Sorthü hotzetan.
 So zaokon idia,
 Eitzirik jatia,
 Phaosü handitan.

Harentzat etxerik,
Hain güti khüñarik,
Etzen agitü.
Betleme hiria,
Zük, bihoz gabia,
Jesüs ez hartü!

Erregek etxiak
Dütie bethiak
Hatü ederrez:
Jesüs barrükian,
Bai laston gañian,
Dago nigarrez.

Nurk daidio sorik
Begiak idorrik,
Sorthü haorrari,
Gai hotz borthitzian,
Bero ezinian
Hortxe denari?

Zinez düt sinhesten
Begiez ikhusten
Banü bezala,
Amak haor maitia
Betlemen sorthia
Jinko diala.

Adam, lehen aitak,
Egin zian berak
Hütsa lehenik;
Bai eta Mesiak
Soltatü güziak
Lürrera jinik.

Jaona banarraizü,
Othoi sogidazü,

Ai ene botza;
Zützaz gozatzeko,
Zuri eskentzeko
Ene bihotza.

Aingüriak dira
Jesüsen begira
Khantüz goratik;
Bai eta artzañak
Han eitzi ber'olhak,
Laster eginik.

Dezagün gük ere,
Bihotzez berere,
Jesüs adora,
Ezar gitzan gero,
Haren haorak oro,
Zelian gora.

BIBA JESÛS GURE JAONA

Biba Jesüs gure Jaona
Gaorko gaian sortzen dena,
Bib'Andere dona Maria,
Biba Josef, aita huna.

Kristi orok dügün laida
Jinko Jaon ürrikalsia,
Orogatik zelütik beita
Jaitxi gure salbatzera.

Gerla handi bat da phiztü,
Tronpetek die sonatü,
Trinitatia da khexatü:
Adamek egin bekhätü.

Gormandizazko bekhatia,
Ala hi gora phikatü;
Desobedientzia heltü
Zelakoz handürreria.

Han zen ere güdizia
Sobera jakin nahia;
Horik güziek erazirik,
Dela Jesüs Jaona jinik.

Gabriel mezü saintiak
Maria salütatü dü;
Ezpiritü saintü goikoak
Dohañ oroz bethatzen dü.

Sorthü da Jesüs lürrian
Gure gatik gaorko gaian:
Bai etare hor, barrükian,
Etzan gabezia handian.

Sortzian ez ürgüllürik,
Gero bizitü praoberik,
Azkenian hil bilaizirik:
Horik oro gure gatik.

Ditzogün arren eskerrak
Bere huntarzünez oroz;
Eta gaor sortzen denaz geroz,
Hari, bai, gure bihotzak.

O EGÜBERRI GAIA

O Egüberri gaia,
O, zü, gai dohatsia,
Alageratzen düzü
Bihotzez khiristia.

Mündü güzia düzü
Boztarioz bethatzen,
Zeren zük beitiözü
Mesia dela sortzen.

Gai ülhünian ezta
Ez, ageri ekhirik;
Huntan agertzen zaikü
Ikhusgarriz elkhirik.

O gai desiratia,
Argia düzü phiztü
Harek mündia oro
Behar beitü berritü.

Zelietan izarrak
Botzik jaosiz aritzen,
Ohi beno beitie
Gehiago argitzen.

Aingürü hunak orai
Hasi dira khantatzen:
Boztera dütiela
Gizonak khümitatzen.

Errepikatzen die
Manjüretez artzañek,
Bardinetik dereie
Ihardesten larzañek.

Arrañak ari dira
Jaoziz ühaitz barnian,
Ardiak mendin gañen,
Arranoak airian.

Gaiza güziak dira
Orai alageratzen:
Halaber egitera
Bagütie bulkatzen.

Debrien ozte gaitza
Gai huntan ikharatzen:
Haren goitzale geia
Delakoz orai sortzen.

Eman'zagün aitzina,
Gük, boztarioari;
Ditzogüla bihotzak
Sorthü Jesús haorrari.

OI BETLEEM!

Oi Betleem!
 Ala egün zure gloriak,
 Oi Betleem!
 Hanitx beitü distiatzen
 Zureganik heltü argiak,
 Bethatzen tü bazter güziak,
 Oi Betleem.

Zer uhure!
 Ala beitzira goratia,
 Zer uhure!
 Zer grazia, zer fabore!
 Zeliak zira haitatia
 Jesüs haorraren sorlekchia,
 Zer uhure!

Azkenekoz
 Hor heltzen da Jesüs maitia,
 Azkenekoz.
 Dügün laida bihotz oroz;
 Hersi nahi dü ifernia,
 Et'ireki guri zelia
 Azkenekoz.

Guregatik
 Jinko bat photerez bethia,
 Guregatik
 Jaixten da zelü goratik:
 Bai sortzen da Jinko Semia,
 Bitima thonarik gabia,
 Guregatik.

Manjateran
 Dago haorrik aberatsena,
 Manjateran.
 Nurk othe zükian erran
 Zelü lürren jabia dena
 Ikhusiren zela etzana
 Manjateran?

Artzañekin
 Jiten niz lehiaz zügana
 Artzañekin.
 Haien antzo nahiz egin;
 Adoratzen zütüt, Mesia,
 Zuri'maiten bihotz güzia
 Artzañekin.

Eztüt deusik
 O Jesüs zuri eskentzeko,
 Eztüt deusik,
 Bihotz ogendün bat baizik:
 Eskerren zuri bühürtzeko,
 Hanbat dohañen phakatzeko,
 Eztüt deusik.

EGÜBERRIREN JITIAZ

Egüberriren jitiáz
Izan gitian boztürrik;
Jesüsen izen saintiaz
Giraian oro betherik.

Eba gure lehen amak
 Falta egin zianian,
 Bertan Lüzifer gaixtoak
 Bere pekotü güntian.

Egüberriren jitiáz...

Bena Jesús Kristek gütü
 Gizontzez arra erosi
 Eta gaitzetik baztertü,
 Ezgünilarik merexi.

Egüberriren jitiáz...

Birjina batek dü sorthü
 Establia txar batetan,
 Eta berak adoratü
 Ümilitate handitan.

Egüberriren jitiáz...

Jesüs jaio bezain berri,
 Aingüriek alabatü,
 Bai eta're hantik sarri
 Jin artzañek adoratü.

Egüberriren jitiáz...

Hor dütü goizerritarik
 Erregiak dohañekin,
 Izan zeitzonak emanik,
 Gogo hoberenarekin.

Egüberriren jitiáz...

Mirra, inxentsü berari
 Dütie ohereskatü;
 Orano Jesús haorrari,
 Ürhe ederrik eskentü.

Egüberriren jitiáz...

Errege haien gidatzen
 Izar bat bethi zabilan,
 Zeren Jesús haorra beitzen
 Jinko gizontzen lürrian.

Egüberriren jitiáz...

Jesüs Kristek hanbat maite
 Ükhen dü khiristinoa,
 Ezin erran beitaiteke
 Har'k dian amorioa.

Egüberriren jitiáz...

Sorthü delakoz gügatik
 Hain nekezia handitan,
 Dezagün othoi gogotik
 Zelian oro har gitzan.

Egüberriren jitiáz...

KHANTA BEZA

Khanta beza bitoria
 Boztarioz mündiak.
 Phorrokatü dü büria
 Heren süge handiak.
 Gaitza zen haren aidia,
 Bena goithü Mesiak;
 Ikharatü ifernia
 Salbazale sorthiak.

Ülhünpeko zerükiak,
 Goza goza argia;
 Hitzemanik zen Mesiak
 Ekharri dü bakia;
 Asmeziak bethe dira,
 Agertü da egia:
 Gaiaz ekhiak argitü
 Betlemen barrükia.

Bazakian Jinko Jaonak
 Gure behar handia,
 Nula gü ezkintakian
 Gur'indarrez balia:
 Halaz, arren, bethi danik
 Haitatü dü semia,
 Sorthüren zena lürrian,
 Bekhatoren bermia.

Adam gure lehen aita
 Satanek enganatü:
 Egin zian bekhatia
 Berak ezin bardintü.
 Laor mil'urthez etzen ihur
 Pharadüsian sarthü:
 Azkenekoz Jesüs haorrak
 Hanko borthak zabaltü.

Haor handi bat da jaiotü,
 Alagera gitian.
 Hark eztü bere bardinik
 Zelian ez lürrian.
 Agertü balitzeikü
 Jinkoren ürhotsian
 Nul'etzaikieon eginen
 Batzarre hun lürrian.

Elaz! gure Jinko Jaona,
 Establia batetan
 Behar zinena jaiotü,
 Animalen artian?
 Gük merexi güniana
 Hola khüpüts zentian?
 Ala gizona betzaizü
 Hanitx khosta lürrian.

Mündian zen jaoregirik
 Haitüz ederrenian
 Zinatalarik sorthü,
 Printze kalitatian;
 Borda txar bat irekirik
 Haitatü'zü lürrian,
 Kargatürik gure zorrez,
 Sorthü aberen artian.

Zelian zünialarik
 Hanitx khorte egile,
 Aingürürik ederrenak
 Dira berak jakile,
 Gük merexi gabetarik
 Gizon egin zirade;
 Ginelarik bekhatore
 Hartü zure aorhide.

Gur'arima pheretxatü
 Düzü gaiza bekhana:
 Gora zian prezioa
 Hala nula erostüna.
 Hao da hao amorioa,
 Nur eleite estona,
 Jinkoa dü haor'erazi
 Salba lezan gizona.

Zelietan aingüriak
 Ürgülliak ütsütü
 Zeren nahi izan diren
 Jinkoa üdürütü;
 Mündü huntan dabilana
 Nahi bada salbatü
 Haien hütsari soginik
 Behar d'ümilatü.

Photeria da Aitari
 Bethireko bizian;
 Semiari zühürtzia
 Heben eta zelian;
 Ezpiritia biekin
 Bat da Trinitatian;
 Pitz dezala bere süia
 Güzien bihotzian.

BEUDE BAZTER EGÜN

*Beude bazter egün gure tristürak;
 Jesüsez ditzagün betha gogoak.*

Jesüs Kristo
 hanbat hun zirade,
 Guretako
 Sorthü beitzirade
 Kreatüregatik
 Sofritü düzü
 Eta orogatik
 Hil zirade zü.

Beude bazter egün gure tristürak...

Adam aita
 Zegoen iruski
 Ezarria
 Orotzaz saintüki;
 Bena Jinko Jaona
 Zeion ahatze,
 Haren manü huna
 Ebairre haotse.

Beude bazter egün gure tristürak...

Adam beitzen
 Glorian dohatsü,
 Debria zen
 Borthizki phenatü
 Nahiz galerazi
 Berarekila
 Eta daonerazi
 Ororekila.

Beude bazter egün gure tristürak...

Emaztia
 Nula aiherrago
 Bekhatila
 Gizunkia beno;
 Traditzen beitätü bekhokereki,
 Halaz enganatü
 Eba gaixtoki.

Beude bazter egün gure tristürak...

Früta hartü
 Ebak zianian,
 Aholkatü
 Zian Adam bertan,
 Hark ere har lezan
 Sagar hartarik,
 Eta sinhets zezan
 Satan bertarik.

Beude bazter egün gure tristürak...

Hal'ordian
 Adamek sinhetsi
 Emaztian,
 Ez bühürtü hari;
 Eta gloriatik
 Halaz gabetü,
 Baita Birjiniatik
 Mesia sorthü.

Beude bazter egün gure tristürak...

Hütsa beitzen
 Egin emaztian,
 Bai züzen zen
 Han sendo gintian.
 Hartakoz Berboa
 Da aragitü

Eta Jaongoikoa
 Hartarik sorthü.

Beude bazter egün gure tristürak...

Birjinaren
 Sabel sakratian
 Egintü zen
 Jesüs ordü hartan,
 Egüberrian,
 Baita gü salbatü
 Ordü berrian.

Beude bazter egün gure tristürak...

Othoitz dügün Jesüs Krist maitia
 Orok egün,
 Dena haor sorthia;
 Laket dakion, hark
 Oro salbatü
 Bai etare berak
 Benedikatü.

Beude bazter egün gure tristürak...

JAON HANDIAK IKHUSAZIE

Jaon handiak ikhusazie
Jinko bat egün nigarrez;
Eta izitürük horrez,
A, ikhara zitie. *(berr)*

Ororen bürüzagi dügü:
Aingüriak, erregiak
Bai eta diren güziak
Beraren peko dütü. *(berr)*

Debriaren pian beikinen,
Karitatiak goithürük,
Jin da, khüpüsten zelarik,
Libratzera güzien. *(berr)*

Gibeltzen deikü ifernia.
Minak gütü destorbatzen;
Halaber gütü sendotzen
Den senthagallü hunak. *(berr)*

Salbazale haor gure minaz
Nahi izan da kargatü?
Huntarzüna da gerthatü
Garhaitzen jüstiziaz. *(berr)*

Nokügabe da hedatürük:
Jinkoak zer khüña dian!
Gü ümil izan gitian
Haor hola ikhusirik. *(berr)*

KHIRISTIAK ORDÜ-DA

Khirstiak, ordü da
Dügün sogin gora:
Jesüs hantik jaitxi da
Gure salbatzera.

O Jesüs, egün zira
Hasi odol ixurten;
Nula Jinko beitzira,
Deriküzü ikhasten.
Nul'egin behar dügün
Zelian har-gitzazün.

Khirstiak, ordü-da...

Egün zortzi müdüra
Gügatik sorthü zinen,
Eta egün Tenplüra
Zihaortarik agertzen:
Bortxatü ezpeitzinen
Hara juan zentien.

Khirstiak, ordü-da...

Etzinen khozatürük
Bekhatü orijinalaz;
Nahi zinen hargatik
Estrenatü odolaz:
Ezpeitzen lege hura
Zuretako egina.

Khirstiak, ordü-da...

Urthia ürhentürük
Berri bat dügü hasten.

Zük nahi düzülarik,
Graziaz gira hazten:
Deus merexi eztüğü,
Halere ürgaitz gitzatzü.

Khirstiak, ordü-da...

Urthe berritze huntan
Sinheste düğü zütan;
Ürrikari zakizkü,
Entzün gure oihiak;
Othoi phark'itzagützü
Orori gur'ogenak.

Khirstiak, ordü-da...

O Jesús haor maitia,
Orhit edük gitzatzü:
Zelialat bidia
Erakuts ezagüzü,
Laida zitzagün bethi
Han saintü oreaki.

Khirstiak, ordü-da...

Oi, zü, Ama Birjina,
Zaode gur'artekari,
Bai gure berme huna
Balia zit'orori
Dohatsü izan gitian
Orozbatkoz zelian.

HIRUR ERREGEREKI

Hirur erregereki
Maiteki
Laidatzen zütüğü,
Eta Herodeseki
Gerla nahi düğü.

Izar bat zen argirik
Handirik
Zelütik agertü:
Erregiak bertarik
Berhal'abiatü.

Herodesen hirian
Berian
Hek zien galthatü,
Eia hanko herrian
Jesüs zenez sorthü.

Herodes erregia,
Bei eia
Khexütan jarririk,
Gogoratü bazenez
Beste erregerik.

Herodesek berhala
Khortia
Zian bil erazi,
Jakín nahi beitzian
Berri hobeki.

Herodesek ordian
Berian
Ükhen arrapostü
Kristek behar ziala
Betlemen jaiotü.

Erreger diosteie:
Zoazte,
Ezta sorthü heben;
Ikhusten badüzie,
Eni erran nun den.

Majek alageraki
Jarraiki
Zien bide hura,
Bai eta adoratü
Gero Jesús haorra.

Mirrha zeren eskentü
Inxensü,
Ûrhe hanitxeki;
Et'ützültzeko joan
Beste bidez gainti.

Jesüs, laket bazaizü,
Igüzü
Errege haieki,
Beitüzü photeria,
Gloria iruski.

O Birjina garbia,
Maria,
Othoitzen zütügü
Jesüsen eretzian
Balia zakizkü.

Jesüs zelietao
Lürreko
Kreazale Jaona
Othoi hel'az gitzatzü
Pharadüsiala.